Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2026)0122

Tulosperusteisten välineiden valvonta, avoimuus ja jäljitettävyys

Euroopan parlamentin päätöslauselma 28. huhtikuuta 2026 tulosperusteisten välineiden valvonnasta, avoimuudesta ja jäljitettävyydestä (2025/2032(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 311, 312, 319, 323 ja 324 artiklan,

– ottaa huomioon vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta 17. joulukuuta 2020 annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093[1] ja parlamentin, neuvoston ja komission tässä yhteydessä hyväksymät yhteiset julistukset ja asiaan liittyvät yksipuoliset julistukset,

– ottaa huomioon unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä 23. syyskuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509[2] (varainhoitoasetus),

– ottaa huomioon yleisestä ehdollisuusjärjestelmästä unionin talousarvion suojaamiseksi 16. joulukuuta 2020 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2092[3] (ehdollisuusasetus),

– ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29. huhtikuuta 2024

---

1 EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj.
2 EUVL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.
3 EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.

annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263[4],

– ottaa huomioon 15. joulukuuta 2022 antamansa päätöslauselman ”Monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 vahvistaminen: uusiin haasteisiin soveltuva sopeutumiskykyinen EU:n talousarvio”[5],

– ottaa huomioon 27. helmikuuta 2024 vahvistamansa kannan esityksestä neuvoston asetukseksi vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta annetun asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093 muuttamisesta[6],

– ottaa huomioon talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta sekä uusista omista varoista, mukaan lukien etenemissuunnitelma uusien omien varojen käyttöönottamiseksi, 16. joulukuuta 2020 tehdyn Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välisen toimielinten sopimuksen[7] (toimielinten välinen sopimus),

– ottaa huomioon 16. joulukuuta 2020 hyväksymänsä kannan esityksestä neuvoston asetukseksi vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta[8],

– ottaa huomioon 10. lokakuuta 2024 julkaistun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen EU:n talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuodelta 2023 sekä toimielinten vastaukset,

– ottaa huomioon 2. syyskuuta 2024 julkaistun tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen 13/2024 ”Elpymis- ja palautumistukivälineen varojen käyttö – Toimenpiteiden loppuun saattamiseen ja siten myös elpymis- ja palautumistukivälineen tavoitteiden saavuttamiseen liittyy edelleen viivästyksiä ja riskejä”, 11. syyskuuta 2024 julkaistun tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen 14/2024 ”Vihreä siirtymä – Elpymis- ja palautumistukivälineen vaikutus epäselvä” sekä 21. lokakuuta 2024 julkaistun tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen 22/2024 ”EU:n talousarviosta maksettu kaksinkertainen rahoitus – Valvontajärjestelmistä puuttuu olennaisia tekijöitä, joilla voitaisiin lieventää elpymis- ja palautumistukivälineen kustannuksiin perustumattoman rahoitusmallin lisääntyneitä riskejä”,

---

4 EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
5 EUVL C 177, 17.5.2023, s. 115.
6 EUVL C, C/2024/6750, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6750/oj.
7 EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 28, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.
8 EUVL C 445, 29.10.2021, s. 240.

– ottaa huomioon 16. kesäkuuta 2025 julkaistun tilintarkastustuomioistuimen katsauksen 03/2025 ”Vuoden 2027 jälkeisen monivuotisen rahoituskehyksen mahdollisuudet” ja 19. kesäkuuta 2025 julkaistun tilintarkastustuomioistuimen katsauksen 04/2025 ”Tuleva EU:n koheesiopolitiikka – Hyödynnetään aikaisempia kokemuksia”,

– ottaa huomioon 7. toukokuuta 2025 antamansa päätöslauselman unionin pitkän aikavälin uudistetusta talousarviosta muuttuvassa maailmassa ja talousarvion valvontavaliokunnan lausunnon budjettivaliokunnalle unionin pitkän aikavälin uudistetusta talousarviosta muuttuvassa maailmassa[9],

– ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan 23. huhtikuuta 2025 hyväksymän mietinnön vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin yleisen talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2023, pääluokka III – Komissio, toimeenpanovirastot ja yhdeksäs, kymmenes ja yhdestoista Euroopan kehitysrahasto,

– ottaa huomioon joulukuussa 2023 julkaistun komission raportin ”Study supporting the mid-term evaluation of the Recovery and Resilience Facility”,

– ottaa huomioon 3. maaliskuuta 2025 julkaistun Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) vuosikertomuksen 2024,

– ottaa huomioon syyskuussa 2024 julkaistun Mario Draghin raportin Euroopan kilpailukyvyn tulevaisuudesta (Draghin raportti),

– ottaa huomioon 8. lokakuuta 2024 annetun alueiden komitean lausunnon covid-19-pandemian jälkeisen Euroopan elpymissuunnitelman (elpymis- ja palautumistukiväline) väliarvioinnista[10],

– ottaa huomioon elpymisen ja palautumisen tulostaululla julkaistut tiedot,

– ottaa huomioon parlamentin omat tutkimukset, selvitykset ja katsaukset elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanosta,

– ottaa huomioon 17. huhtikuuta 2024 julkaistun Enrico Lettan raportin sisämarkkinoiden tulevaisuudesta ”Much more than a market – speed, security, solidarity: empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens” (Lettan raportti),

---

9 Hyväksytyt tekstit, P10_TA(2025)0090.

10 EUVL C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj.

– ottaa huomioon 20. helmikuuta 2024 julkaistun koheesiopolitiikan tulevaisuutta käsittelevän komission korkean tason työryhmän laatiman raportin ”Forging a sustainable future together – cohesion for a competitive and inclusive Europe”,

– ottaa huomioon 11. helmikuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Kohti seuraavaa monivuotista rahoituskehystä” (COM(2025)0046),

– ottaa huomioon 29. tammikuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”EU:n kilpailukykykompassi” (COM(2025)0030),

– ottaa huomioon 20. maaliskuuta 2025, 6. maaliskuuta 2025 ja 19. joulukuuta 2024 annetut Eurooppa-neuvoston päätelmät,

– ottaa huomioon valitun komission puheenjohtajan 18. heinäkuuta 2024 esittelemät poliittiset suuntaviivat komissiolle toimikaudeksi 2024–2029,

– ottaa huomioon 20. marraskuuta 2024 annetun alueiden komitean lausunnon ”EU:n talousarvio ja paikkalähtöiset toimintapolitiikat: ehdotukset vuoden 2027 jälkeisen monivuotisen rahoituskehyksen uusiksi suunnittelu- ja täytäntöönpanomekanismeiksi”[11],

– ottaa huomioon 16. heinäkuuta 2025 annetun komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi talousarvion menojen seurantaa ja tuloksellisuutta koskevan kehyksen sekä unionin ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta (COM(2025)0545),

– ottaa huomioon 18. kesäkuuta 2025 antamansa päätöslauselman elpymis- ja palautumistukivälinettä koskevasta täytäntöönpanokertomuksesta[12],

– ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A10-0074/2025),

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan ja 148 artiklan 2 kohdan,

– ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A10-0022/2026),

A. ottaa huomioon, että unionin poliittisten painopisteiden määrän kasvu lisää EU:n talousarvioon kohdistuvaa painetta, mikä tekee käytettävissä olevien varojen vastuullisesta käytöstä tärkeämpää kuin koskaan; ottaa huomioon, että varainhoitoasetuksessa määritelty moitteeton varainhoito edellyttää, että EU:n varojen käytössä noudatetaan taloudellisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden periaatteita, jotta varmistetaan, että varoja

---

11 EUVL C, C/2025/279, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/279/oj.

12 Hyväksytyt tekstit, P10_TA(2025)0128.

käytetään kustannustehokkaasti, että tavoitteet saavutetaan oikea-aikaisesti, määrältään asianmukaisina ja kustannuksiltaan mahdollisimman edullisina ja että tavoitellut tulokset ja vaikutukset saavutetaan; katsoo, että tästä syystä valppaus on varainhoidossa aivan erityisen tärkeää, jotta voidaan taata, että menoilla saadaan investoinneille todistettavissa olevaa tuottoa talouskasvun, kilpailukyvyn ja EU:n painopisteiden saavuttamisen kannalta;

B. ottaa huomioon, että jos EU:n rahoitus myönnetään tukena, jota ei myönnetä tukikelpoisten kustannusten korvaamiseksi vaan tulosten, tuotosten tai muiden tulosindikaattoreiden perusteella, maksut ovat riippuvaisia ennalta määriteltyjen välitavoitteiden tai tavoitteiden saavuttamisesta, joka on todennettava ennen maksujen suorittamista;

C. katsoo, että tämä lähestymistapa, jossa maksut irrotetaan todellisista menoista, haittaa todellisia kustannuksia koskevien tietojen saatavuutta ja siten varojen käytön taloudellisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden arviointia; korostaa, että tämä tietopuute estää myös sääntöjenvastaisuuksien, petosriskien ja päällekkäisen rahoituksen järjestelmällisen tunnistamisen ja rajoittaa EU:n valmiuksia ottaa käyttöön varhaisvaroitusjärjestelmiä ja datavetoisia riskinarviointeja;

D. ottaa huomioon, että menojen tarkastamatta jättäminen lisää riskiä kustannusarvioiden epätarkkuudesta, mikä heikentää moitteetonta varainhoitoa, avoimuutta ja vastuuvelvollisuutta; ottaa huomioon, että tilintarkastustuomioistuin on toistuvasti varoittanut puutteista kustannusarvioinneissa, kansallisten tarkastusstandardien vaihtelevuudesta ja komission valvontavalmiuksien heikkouksista;

E. ottaa huomioon, että laaja harkintavalta välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen arvioimisessa voi johtaa siihen, että komissio kohtelee jäsenvaltioita epäyhtenäisesti tai että varat vapautetaan ennenaikaisesti, vaikka maksujen suorittamisen kaikki edellytykset eivät vielä täyty;

F. ottaa huomioon, että tilintarkastustuomioistuin on havainnut elpymis- ja palautumistukivälineen valvontajärjestelmässä puutteita, joihin lukeutuvat liiallinen riippuvuus kansallisista elimistä, puutteelliset kirjausketjut, systeemiset puutteet ja epäyhtenäisen soveltamisen riski jäsenvaltioiden välillä; toteaa, että näitä heikkouksia pahentaa entisestään kansallisten tietojärjestelmien hajanaisuus ja yhteensopimattomuus, jotka haittaavat yhteentoimivuutta, riskien oikea-aikaista havaitsemista ja henkilötietojen tehokasta suojaamista tarkastus- ja valvontatoimissa;

G. ottaa huomioon, että tulosperusteisten välineiden valvonta perustuu kansallisten seurantamekanismien uskottavuuteen; ottaa huomioon, että puutteet oikeusvaltioperiaatteen toteutumisessa lisäävät EU:n taloudellisiin etuihin kohdistuvaa riskiä, sillä niiden suojelu

edellyttää oikeuslaitoksen ja petostentorjuntaelinten riippumattomuutta;

H. katsoo, että demokraattinen vastuuvelvollisuus edellyttää, että parlamentin rooli lainsäätäjänä, budjettivallan käyttäjänä ja vastuuvapauden myöntävänä viranomaisena turvataan tiukoilla vastuuvelvollisuusmekanismeilla ja täydellä avoimuudella unionin varojen lopullisista saajista, ja katsoo, että jäsenvaltioita ja muita kansallisia viranomaisia ei pitäisi pitää unionin rahoituksen lopullisina saajina;

Tulosperusteisten välineiden avoimuuteen, vastuuvelvollisuuteen ja tehokkaaseen valvontaan vaikuttavat haasteet

1. painottaa, että tulosperusteisissa välineissä on varainhoitoasetuksen mukaisesti noudatettava laillisuuden, sääntöjenmukaisuuden, taloudellisuuden, tehokkuuden ja vaikuttavuuden periaatteita ja että yksinkertaistaminen ei saisi koskaan tapahtua moitteettoman varainhoidon ja avoimuuden kustannuksella; kehottaa toteuttamaan riskiperusteista ja oikeasuhteista valvontaa ja vaatii, että tulosperusteisia välineitä koskevissa indikaattoreissa olisi otettava huomioon konkreettiset tulokset ja EU:n lisäarvo eikä pelkkiä ennalta määriteltyjä tuotoksia; korostaa, että oikein suunniteltuina tällaiset välineet voivat lisätä keskittymistä tuloksiin, uudistuksiin ja kilpailukykyyn;

2. panee merkille, että elpymis- ja palautumistukiväline, joka perustuu korvausten maksamiseen välitavoitteiden ja tavoitteiden onnistuneen täyttymisen perusteella, on ensimmäinen merkittävä tulosperusteinen EU:n tason väline, josta myönnetään yksinomaan kustannuksiin perustumatonta rahoitusta; panee lisäksi merkille, että elpymis- ja palautumistukivälineen mallia on käytetty myös muissa rahoitusvälineissä, kuten Ukrainan tukivälineessä ja Länsi-Balkanin uudistus- ja kasvutukivälineessä; panee huolestuneena merkille komission ehdotukset vastaavan mallin käyttämisestä useimmissa EU:n rahoitusohjelmissa seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä, myös otsakkeessa 1; panee merkille, että elpymis- ja palautumistukiväline on jossain määrin kannustanut joidenkin kansallisten investointien ja uudistusten tekemiseen;

3. korostaa, että on tärkeää ottaa opiksi elpymis- ja palautumistukivälineen keskitetystä tulosperusteisesta täytäntöönpanomallista paljastuneista kriittisistä heikkouksista, jotka tilintarkastustuomioistuin ja komissio ovat panneet merkille, mukaan lukien vastuuvelvollisuuden väheneminen sekä sääntöjen ja säännösten noudattamisen rajallinen EU:n tason valvonta; korostaa, että lopullisia edunsaajia koskeva avoimuus on varmistettava yhdenmukaisella ja yhteentoimivalla EU:n laajuisella raportointijärjestelmällä, joka on komission, tilintarkastustuomioistuimen, EPPOn ja parlamentin saatavilla; korostaa, että EU:n lisäarvoa voidaan vahvistaa lisäämällä

rajatylittävien hankkeiden määrää ja varmistamalla, että valtiotasoa alemmilla hallintotasoilla, erityisesti paikallis- ja alueviranomaisilla, on riittävä päätöksentekovalta välineen suunnittelussa ja täytäntöönpanossa;

4. katsoo, että vaikka elpymis- ja palautumistukivälineen on tarkoitus olla tulosperusteinen väline, sen täytäntöönpanossa keskitytään usein enemmän tuotoksiin kuin tuloksiin; pitää valitettavana, että epämääräisesti määritellyt välitavoitteet ja tavoitteet, joissa painotetaan tulosten sijaan ensisijaisesti panoksia ja tuotoksia, uhkaavat vaarantaa elpymis- ja palautumistukivälineen päätavoitteiden saavuttamisen; katsoo, että tulevissa tulosperusteisissa välineissä olisi vahvistettava täsmällisemmät keskeiset tulosindikaattorit, joilla varmistetaan, että investoinnit ovat välineen päätavoitteiden mukaisia ja tuottavat myönteisiä vaikutuksia ja selkeää lisäarvoa EU:lle; kehottaa komissiota varmistamaan, että tulevat tulosperusteiset välineet ovat yhdenmukaisia jäsenvaltioiden välillä ja että niiden toimintamalli on avoin ja ne säilyvät vakaina ajan kuluessa, jotta voidaan edistää johdonmukaisuutta, vastuuvelvollisuutta ja pitkän aikavälin vaikuttavuutta;

5. korostaa, että turvautuminen ennakkoon laadittuihin kustannusarvioihin ilman, että todellisia menoja todennetaan, uhkaa tehdä vastuuvelvollisuuden puutteesta rakenteellista, rajoittaa mahdollisuutta arvioida rahalle saatavaa vastinetta ja näin ollen heikentää taloudellisuuden ja tehokkuuden periaatteita; korostaa tarvetta ottaa käyttöön riskeihin ja olennaisuuteen perustuvia todentamismekanismeja, joissa on selkeästi määritellyt kynnysarvot pakollisille tarkastuksille; kehottaa komissiota sisällyttämään tuleviin tulosperusteisiin välineisiin järjestelmällisesti tiedonlouhinta-, ristiintarkastus- ja analytiikkavälineitä, jotta sääntöjenvastaisuudet sekä korruption ja eturistiriitojen riskit voitaisiin havaita;

6. panee erittäin huolestuneena merkille komission ehdotukset, joiden mukaan kustannuksiin perustumatonta rahoitusta alettaisiin käyttää yleisesti seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä, ja korostaa kuinka tärkeää on, että otetaan käyttöön riittävät takeet, joilla varainhoidon moitteettomuus unionin rahoituksen käytössä voidaan varmistaa; korostaa tarvetta arvioida huolellisesti tällaista merkittävää muutosta kohti kustannuksiin perustumattoman rahoituksen käyttöä niin, että otetaan huomioon aiemmissa tai nykyisissä tulosperusteisissa välineissä havaitut puutteet, ja korostaa, että elpymis- ja palautumistukivälineestä tarvitaan kattava arviointi;

7. ilmaisee huolensa EU:n kasvavasta velkataakasta ja nousevista lainakustannuksista; toteaa, että tilintarkastustuomioistuimen vuoden 2024 vuosikertomuksessa arvioidaan, että EU:n jäljellä olevien lainojen määrä saattaa vuoteen 2027 mennessä nousta yli 900 miljardiin euroon, mikä on lähes kymmenkertaisesti enemmän

vuoden 2020 tasoon verrattuna (ennen Next Generation EU -välineen elpymispaketin käyttöönottoa); varoittaa, että lainakustannusten nousu vaarantaa tulevat talousarviot ja rajoittaa uusien painopisteiden finanssipoliittista liikkumavaraa;

8. toteaa, että vaikka kustannuksiin perustumattoman rahoituksen yleisempi käyttö saattaakin vähentää hallinnollista taakkaa, se lisää sääntöjenvastaisuuksien, päällekkäisen rahoituksen ja petosten riskiä ja vähentää siten EU:n varojen käytön avoimuutta ja jäljitettävyyttä; korostaa, että kustannuksiin liittyvän yhteyden puute voi johtaa sellaisten taloudellisesti kestämättömien hankkeiden rahoitukseen, jotka on suunniteltu pelkästään välitavoitteiden saavuttamisen välineiksi sen sijaan, että niistä saataisiin vastinetta rahalle; korostaa parlamentin valvontaroolia EU:n talousarvion toteuttamisen valvonnassa ja erityisesti sen valtaa myöntää vastuuvapaus; kehottaa noudattamaan seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä luotettavaa hallintotapaa, joka on suunniteltu varmistamaan, että parlamentti voi kaikilta osin hoitaa tehtävänsä vastuuvapauden myöntävänä viranomaisena;

9. panee merkille vuosien 2028–2034 monivuotista rahoituskehystä koskevaan komission ehdotukseen sisältyvät oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen liittyvät näkökohdat ja vaatii yhtenäistä, johdonmukaista ja kattavaa kehystä kaikille ehdollisuusasetuksen alaisille EU:n rahoitusohjelmille; kehottaa lisäksi varmistamaan, että kustannuksiin perustumattoman rahoituksen soveltaminen on kaikilta osin asetuksen mukaista;

10. panee huolestuneena merkille, että vuoden 2024 lopussa EPPOssa oli käynnissä 311 Next Generation EU -välineeseen liittyvää tutkimusta, joista neljää lukuun ottamatta kaikki koskivat elpymis- ja palautumistukivälinettä ja joiden osuus kaikista käynnissä olevista menopetoksia koskevista tutkimuksista oli noin 17 prosenttia, mikä merkitsee noin 51 prosentin lisäystä Next Generation EU -välineeseen liittyvissä tapauksissa vuoteen 2023 verrattuna; panee lisäksi merkille, että EU:n taloudellisiin etuihin kohdistuva arvioitu vahinko oli 2,8 miljardia euroa eli 30 prosenttia kaikista vahingoista (verrattuna 25 prosenttiin vuonna 2023), jotka ovat seurausta EU:n varojen käyttöön liittyvistä petoksista; korostaa, että EU:n toimielimet raportoivat tällaisista tapauksista edelleen vähäisissä määrin, mikä herättää lisää huolta komission kyvystä valvoa tehokkaasti elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanoa; muistuttaa, että EU:n 27 jäsenvaltiosta tällä hetkellä 24 osallistuu EPPOon;

11. ilmaisee huolensa siitä, että kustannuksiin perustumatonta rahoitusta myöntävissä tulosperusteisissa välineissä keskitytään enemmän järjestelmätarkastuksiin kuin todellisten menojen valvontaan; varoittaa, että tällaisissa järjestelmätarkastuksissa eivät välttämättä käy ilmi taustalla olevat ongelmat, jotka voivat heijastua unionin talousarvion moitteettomaan varainhoitoon ja unionin

taloudellisten etujen suojaamiseen sekä heikentää niitä vakavasti; katsoo, että jopa nykyisessä rahoitusrakenteessa ja EU:n rahoituksen täytäntöönpanomallissa useiden jäsenvaltioiden valvontajärjestelmissä on havaittu systeemisiä heikkouksia, joiden vuoksi petoksia ei ole havaittu ja estetty, tai muita sääntöjenvastaisuuksia, kuten OPEKEPE-tapauksessa Kreikassa tai maaseudun kehittämisrahastoihin liittyvissä tapauksissa Slovakiassa sekä muissa viimeaikaisissa tapauksissa useissa jäsenvaltioissa, mikä osoittaa, että EU:n valvontaa on vahvistettava; kehottaa siksi komissiota toteuttamaan määrätietoisesti korjaavia toimenpiteitä, vahvistamaan tarkastus- ja akkreditointimenettelyjä ja varmistamaan, että vastaavat systeemiset puutteet eivät voi toistua, noudattaen samalla suhteellisuusperiaatetta raportointi- ja dokumentointivelvollisuuksien osalta;

12. panee huolestuneena merkille, että tulosperusteisia välineitä, kuten elpymis- ja palautumistukivälinettä, koskevassa lainsäädännössä ja monivuotista rahoituskehystä 2028–2034 koskevissa komission ehdotuksissa ei ole selkeitä standardeja ja kynnysarvoja tilanteille, joissa kansallisia hallinto- ja valvontajärjestelmiä pidetään riittämättöminä tai epäluotettavina, mikä jättää korjaavat toimenpiteet tai keskeytykset harkinnanvaraisten päätösten varaan;

13. korostaa, että kustannuksiin perustumattoman rahoituksen yleisempi käyttö edellyttää, että Euroopan tilintarkastustuomioistuin ja kansalliset tarkastusviranomaiset mukauttavat toimintaansa merkittävästi ja siirtyvät käyttämään toisenlaista tarkastustapaa; varoittaa, että tällaiset muutokset aiheuttavat merkittäviä haasteita ja voivat luoda kirjausketjuihin rakenteellisen puutteen, jolla on vakavia seurauksia sekä unionin talousarvion moitteettomalle varainhoidolle että vastuuvapausmenettelylle, jos tarkastusviranomaisten muutosvalmiutta ei varmisteta ennalta;

14. pitää valitettavina tilintarkastustuomioistuimen havaitsemia puutteellisia kirjausketjuja, jotka liittyvät tulosperusteisiin välineisiin, kuten elpymis- ja palautumistukivälineeseen, ja jotka heikentävät jäljitettävyyttä ja rajoittavat parlamentin ja tilintarkastustuomioistuimen mahdollisuuksia harjoittaa valvontaa;

15. korostaa, että voimakas riippuvuus kansallisista viranomaisista ja ulkoisista tarkastajista ilman, että otetaan käyttöön vahvoja suojatoimia ja komission tarjoamia yksityiskohtaisia ohjeita, teknistä apua ja tuloksellisuuden tarkastusmenetelmiä koskevaa erityiskoulutusta, saattaa aiheuttaa vaihtelua valvonnan laadussa ja riippumattomuudessa ja aiheuttaa siten EU:lle maineriskin; korostaa, että laatu ja johdonmukaisuus paranevat, kun kansallisia tarkastusviranomaisia tuetaan;

16. painottaa, ettei varojen käyttöä tai maksatusastetta voida sellaisenaan pitää onnistumisen indikaattorina; pitää valitettavana, että kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiin tehdyissä

viimeisimmissä muutoksissa keskittyminen varojen käyttöön on johtanut alun perin suunnitellun tavoitetason alenemiseen erityisesti uudistusten osalta;

17. muistuttaa, että jäsenvaltioiden tarkastuselinten on noudatettava kansainvälisesti hyväksyttyjä tarkastusstandardeja; varoittaa, että noudattamatta jättäminen heikentää niiden työn luotettavuutta ja aiheuttaa riskejä yhtenäiselle tarkastustavalle; panee merkille tilintarkastustuomioistuimen toistuvat havainnot puutteista tiettyjen kansallisten tarkastusviranomaisten tarkastusten kattavuudessa, laadussa, dokumentoinnissa ja raportoinnissa; korostaa, että tarvitaan selkeä vastuunjakokehys laadun ja johdonmukaisuuden takaamiseksi;

18. korostaa, että jäsenvaltioiden tietotekniikka- ja tietojärjestelmien hajanaisuus lisää virheiden, sääntöjenvastaisuuksien, päällekkäisen rahoituksen, viivästysten ja epäjohdonmukaisen raportoinnin riskiä; muistuttaa, että EU:n varojen täydellisen jäljitettävyyden varmistamiseksi parlamentti on toistuvasti kehottanut varainhoitoasetuksen uudelleenlaadinnan yhteydessä perustamaan yhteisen integroidun ja yhteentoimivan tieto- ja seurantajärjestelmän, johon sisältyy yhteinen tiedonlouhinta- ja riskienpisteytysväline ja joka perustuu muun muassa olemassa oleviin välineisiin ja tietokantoihin; pitää kuitenkin valitettavana, että jäsenvaltiot eivät ole suostuneet tekemään tällaisen järjestelmän käytöstä pakollista seuraavan monivuotisen rahoituskehyksen alusta alkaen; suhtautuu myönteisesti komission jatkuviin pyrkimyksiin kehittää tällainen yhteentoimiva järjestelmä Arachne-välineen pohjalta ja kehottaa kaikkia jäsenvaltioita hyödyntämään kyseistä järjestelmää mahdollisimman laajasti; korostaa, että kaikkien uusien rahoitusmallien tehokkuus riippuu niiden perustana olevien tietojen ja seurantavälineiden luotettavuudesta ja johdonmukaisuudesta; korostaa, että on tärkeää suunnitella yleisen tietosuoja-asetuksen[13] mukainen yhteentoimiva järjestelmä; korostaa, että tällaisen järjestelmän on tarjottava täsmällistä ja oikea-aikaista tietoa, minimoitava väärät hälytykset ja toimittava luotettavasti;

19. korostaa, että alue- ja paikallisviranomaiset ja sidosryhmät on seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä otettava mukaan yhteistyöhön perustuvaan hallinnointiin määritys-, päätöksenteko- ja suunnitteluvaiheissa sekä täytäntöönpano- ja toteutusvaiheissa, myös tulosperusteisten välineiden tapauksessa, hyödyntämällä monitasoista hallintotapaa, jotta varmistetaan rajatylittävien

---

13 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27. huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) (EUVL L 119, 4.5.2016, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

hankkeiden lisäarvo EU:lle ja keskitytään mitattavissa oleviin tuloksiin tuotosten sijaan;

20. toteaa, että avustusten ja rahoitusvälineiden yhdistäminen tulosperusteisissa kehyksissä lisää monimutkaisuutta ja päällekkäisen rahoituksen, sääntöjenvastaisuuksien, petosten, liiallisten korvausten maksamisen ja heikkojen tilivelvollisuusketjujen riskiä; korostaa erityisesti, että kustannusten todentamisen puuttuminen lisää entisestään eri rahoitusvirtojen päällekkäisyyksien riskiä ja heikentää varmuutta moitteettomasta varainhoidosta silloin, kun rahoitus ei perustu kustannuksiin;

21. huomauttaa, että tulosperusteinen seuranta ei välttämättä vähennä hallinnollista taakkaa, sillä heikot todentamisjärjestelmät voivat aiheuttaa piilokustannuksia parantamatta kuitenkaan varmuutta; kehottaa komissiota virtaviivaistamaan tulosindikaattoreita, yksinkertaistamaan raportointimalleja, poistamaan aiheettomia tietopyyntöjä ja puuttumaan maksupyyntöjen tarpeettomaan monimutkaisuuteen; katsoo, että siirtyminen tulosperusteisten täytäntöönpanomallien käyttöön edellyttää valmiuksien kehittämistä EU:n tasolla ja jäsenvaltioissa, koska tulosperusteisten täytäntöönpanomallien seuranta-, valvonta- ja tarkastustarpeet eivät ole samat kuin tukikelpoisten kustannusten korvaamiseen perustuvissa välineissä;

22. varoittaa, että nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa ja lisääntyneen talousarviopaineen vuoksi tulosperusteisten välineiden lisääntyvä käyttö ilman, että puututaan elpymis- ja palautumistukivälineessä havaittuihin heikkouksiin muun muassa vahvistamalla parlamentaarista valvontaa, uhkaa muuttaa toimielinten välistä tasapainoa suosien toimeenpanovallan käyttäjän harkintavaltaa ja heikentäen demokraattista vastuuvelvollisuutta; vaatii, että parlamentti ja neuvosto otetaan tasapuolisesti mukaan kaikkiin tulosperusteisten välineiden hallintomalleihin; torjuu kaikki ehdotukset, joilla horjutetaan toimielinten välistä tasapainoa ja heikennetään parlamentin roolia budjettivallan käyttäjänä ja vastuuvapauden myöntävänä viranomaisena;

Suositukset tulosperusteisten välineiden valvonnan, avoimuuden ja vastuuvelvollisuuden vahvistamiseksi

23. katsoo, että tulosperusteisten välineiden kustannuksiin perustumatonta rahoitusmallia ei pitäisi käyttää yleisenä hankkeiden toteuttamisen tai korvausten maksamisen mallina jäsenvaltioiden ja edunsaajien välillä, lukuun ottamatta pienempiä edunsaajia, jotka toteuttavat tiettyjen taloudellisten kynnysarvojen alapuolelle jääviä hankkeita, jolloin niiden osalta voidaan käyttää yksinkertaista toteutusjärjestelmää ja samalla voidaan säilyttää vankka valvontakehys; korostaa erityisesti, että laajamittaisten ja monimutkaisten hankkeiden olisi pysyttävä kustannusperusteisina, koska niiden laajuus, kesto ja monitasoinen rahoitus edellyttävät

yksityiskohtaista taloudellista raportointia ja todennettavissa olevia menotietoja asianmukaisen seurannan ja vastuuvelvollisuuden varmistamiseksi; korostaa, että on tärkeää ottaa käyttöön takaisinperintämekanismi sellaisten tilanteiden varalta, joissa etukäteen tehtyjen kustannusarvioiden ja jälkitarkastusten välillä ilmenee merkittäviä poikkeamia, erityisesti silloin, kun hankkeet toteutetaan alun perin arvioituja kustannuksia alhaisemmin kustannuksin; korostaa, että tällaisten mukautusten on heijastettava todellisia menoja, jotta varmistetaan varainhoidon asianmukaisuus, vastineen saaminen rahalle ja vastuuvelvollisuus; kehottaa jatkamaan ja laajentamaan kertakorvausten ja yksinkertaistettujen kustannusvaihtoehtojen käyttöä erityisesti pienissä tai keskisuurissa investoinneissa, sillä ne ovat vaikuttavia ja oikeasuhteisia välineitä, joilla vähennetään hallinnollista taakkaa, parannetaan pienempien edunsaajien mahdollisuuksia saada rahoitusta ja ylläpidetään vastuuvelvollisuutta ja jäljitettävyyttä unionin varojen käytössä;

24. vaatii, että yksinkertaistetun talousarvion on johdettava myös avoimeen talousarvioon; kehottaa komissiota asettamaan julkisesti saataville menettelyjä koskevat tiedot, myös kustannusten arviointimenetelmät, ja antamaan parlamentille mahdollisuuden tutustua kansallisten ja alueellisten kumppanuussuunnitelmien arvioituihin kustannuksiin;

25. kehottaa luomaan yhtenäisen vastuuvelvollisuusjärjestelmän, joka mahdollistaa tiettyihin hankkeisiin osoitettujen EU:n talousarviovarojen ja niiden todellisten lopullisten edunsaajien, kuten toimeksisaajien ja alihankkijoiden sekä tosiasiallisten omistajien ja edunsaajien, jäljitettävyyden; korostaa, että on tärkeää varmistaa EU:n rahoittamien hankkeiden näkyvyys kansalaisille; korostaa, että maksujen on ehtona on oltava johdonmukaisten ja selkeästi määriteltyjen välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen, jotta uudistusten ja investointien yhteensovittamista voidaan vahvistaa; painottaa, että on tärkeää ottaa käyttöön jälkiarviointijärjestelmä, joka perustuu kullakin välineellä saavutettuihin tavoitteisiin välineiden tulosindikaattoreiden perusteella mitattuina;

26. korostaa, että unionin rahoitusta olisi myönnettävä ainoastaan toimenpiteisiin, jotka liittyvät suoraan konkreettisiin ja todennettavissa oleviin hankkeisiin, joissa voidaan osoittaa konkreettista edistymistä ja esittää mitattavissa olevia tuloksia, ja jotka edistävät unionin toimintapoliittisten tavoitteiden saavuttamista, joita voidaan seurata ja tarkastaa tehokkaasti ja joihin sovelletaan avointa raportointia, myös vastineen saamista rahalle ja näkyvyyttä koskevien vaatimusten osalta;

27. kehottaa komissiota olemaan ottamatta käyttöön monimutkaisia tai spekulatiivisia kustannusten arviointimenetelmiä, jotka saattavat heikentää avoimuutta ja vertailukelpoisuutta jäsenvaltioiden välillä; kehottaa sen sijaan kehittämään ja käyttämään laajemmin yhdenmukaistettuja ja todennettavissa olevia yksinkertaistettuja

kustannusvaihtoehtoja, jotka ovat selkeitä, vähentävät hallinnollista taakkaa ja ylläpitävät asianmukaista vastuuvelvollisuuden tasoa;

28. kehottaa laatimaan yksiselitteiset vaatimustenmukaisuuskriteerit sen määrittämiseksi, milloin tulosperusteisissa välineissä saavutetaan suunnitellut tuotokset tai tulokset, ja liittämään niihin kaikissa jäsenvaltioissa sovellettavat yhtenäiset määritelmät;

29. kehottaa arvioimaan säännöllisesti tulosperusteisten välineiden täytäntöönpanosta aiheutuvia todellisia kustannuksia jäsenvaltioiden kustannusarvioihin verrattuna, jotta eroavaisuudet voidaan välttää; katsoo, että tällaisten arviointien olisi automaattisesti käynnistettävä valvontatoimet ja tarkastukset tapauksissa, joissa todellisten ja arvioitujen kustannusten välillä on merkittäviä eroja;

30. vaatii, että kustannuksiin perustumattoman rahoitusmallin käytössä on edellytettävä korrelaatiota yhtäältä maksuhakemusten sekä välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen ja toisaalta konkreettisten hankkeiden toteutumisen välillä; painottaa, että ilman tällaista korrelaatiota unionin rahoituksen jäljitettävyys vaarantuu vakavasti;

31. kehottaa perustamaan yhteisen integroidun ja yhteentoimivan tieto- ja seurantajärjestelmän, johon sisältyy yhteinen tiedonlouhinta- ja riskienpisteytysväline; vaatii, että tämän uuden yhteentoimivan järjestelmän käytön on oltava ennakkoedellytys unionin rahoituksen saamiselle seuraavassa monivuotisessa rahoituskehyksessä; vaatii komissiota luomaan julkisesti saatavilla olevia tulostauluja, joiden avulla kansalaiset voivat arvioida EU:n rahoituksen tuottamaa arvoa; kehottaa komissiota ottamaan käyttöön kehittyneitä data-analytiikka- ja tekoälytyökaluja tuloksellisuuden seurannan, arvioinnin ja raportoinnin tehostamiseksi, manuaalisen työmäärän vähentämiseksi ja raportointiprosessien virtaviivaistamiseksi sekä päällekkäisen rahoituksen ja muiden riskien ehkäisemiseksi, jotta voidaan suojata unionin taloudellisia etuja;

32. vaatii komissiota vahvistamaan ja julkaisemaan selkeät kynnysarvot korjaavien toimenpiteiden käynnistämiselle, mukaan lukien vakavuustasot, jotta voidaan taata yhdenvertainen kohtelu ja johdonmukainen täytäntöönpano;

33. vaatii, että komission on arvioitava välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamista niin, että otetaan huomioon jäsenvaltioiden toimittamat tiedot, ja että arvioinnissa on noudatettava avoimia ja standardoituja menetelmiä, joissa lakisääteisen kynnysarvon ylittävät poikkeamat pisteytetään, dokumentoidaan ja perustellaan asianmukaisesti; kehottaa asettamaan kaikki arviointiasiakirjat parlamentin ja tilintarkastustuomioistuimen saataville;

34. vaatii lisäämään tulosperusteisten välineiden täytäntöönpanon avoimuutta, joka edellyttää kaikkien komission arviointien, kansallisten raporttien, tarkastustiivistelmien ja

takaisinperintätoimia koskevien tietojen oikea-aikaista julkaisemista helposti saatavilla olevissa, vertailukelpoisissa, todennettavissa olevissa ja käyttäjäystävällisissä muodoissa, jotta varmistetaan, että parlamentti, tilintarkastustuomioistuin ja kansalaiset voivat valvoa unionin varojen käyttöä; korostaa, että tietoihin pääsyssä olisi noudatettava porrastettua lähestymistapaa, jolla varmistetaan tilintarkastustuomioistuimen täysi ja rajoittamaton reaaliaikainen pääsy tietoihin, parlamentin taattu ja rajoittamaton oikeus esittää kysymyksiä ja pyytää tietoja sekä kansalaisten asianmukainen ja avoin pääsy tietoihin Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioiden mukaisesti; muistuttaa, että kaikissa avoimuustoimenpiteissä on noudatettava yleisen tietosuoja-asetuksen ja muun asiaa koskevan unionin lainsäädännön mukaisia tietosuojavaatimuksia; korostaa, että jotta saadaan todenmukainen kuva saavutetuista käytännön tuloksista, julkisesti saatavilla olevien tietojen on kuvastettava tarkasti hankkeiden todellista toteutumista ja edistymistä eikä suunniteltuja sitoumuksia tai sellaisia maksuja, jotka on suoritettu yksinomaan kansallisten suunnitelmien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttamisen tuloksena;

35. korostaa, että kaikkien komission tietokantojen ja tietojärjestelmien, joita käytetään tietojen keräämiseen, vaihtamiseen ja seurantaan komission ja jäsenvaltioiden välillä, on oltava tilintarkastustuomioistuimen saatavilla; korostaa, että tilintarkastustuomioistuimella olisi oltava suora ja nopea pääsy järjestelmään kirjattuihin alkuperäisiin tietoihin ilman, että kansalliset viranomaiset tai komission yksiköt ensin muuttavat, yhdistävät tai muokkaavat niitä; korostaa, että tällainen pääsy on olennaisen tärkeä tarkastusten riippumattomuuden, luotettavuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi sekä avoimuuden ja vastuuvelvollisuuden ylläpitämiseksi unionin talousarvion toteuttamisessa;

36. kehottaa tehostamaan tulosperusteisia välineitä koskevaa raportointia siten, että siihen sisällytetään hanketason tietoja samaan tapaan kuin koheesiopolitiikassa ja että siinä esitetään rahoituksen ja toimien maantieteellinen jakautuminen valtiotasoa alemmalla tasolla;

37. kehottaa parantamaan kirjausketjuja edellyttämällä todentamisvaiheiden järjestelmällistä dokumentointia ja varmistamalla, että tiedot ovat täydellisiä, saatavilla ja tarkastettavissa sekä EU:n että kansallisella tasolla;

38. vaatii komissiota ottamaan käyttöön vankkoja suojatoimia, joilla varmistetaan johdonmukainen, riippumaton ja laadukas tarkastustyö kaikissa jäsenvaltioissa, muun muassa yksityiskohtaisilla menetelmiä koskevilla ohjeilla, pitkäaikaisella teknisellä avulla aina silloin, kun tarkastusviranomaisien toiminnassa havaitaan sitkeitä heikkouksia, ja tuloksellisuuden tarkastusstandardeja koskevalla erityiskoulutuksella; vaatii, että kansallisiin viranomaisiin ja ulkoisiin

tarkastajiin tukeutumisen ehtona on oltava näiden suojatoimien noudattaminen, jotta estetään vaihtelu valvonnan laadussa; kehottaa jäsenvaltioita ottamaan käyttöön suojatoimia, joilla varmistetaan kansallisten tarkastusviranomaisten riippumattomuus varojen hallinnoinnista vastaavista poliittisista ja hallinnollisista elimistä;

39. kehottaa ottamaan käyttöön tekoälyyn perustuvia ennakoivia analytiikkavälineitä sekä koneoppimisvalmiuksia, joiden avulla tarkastajat voisivat tehdä reaaliaikaisia riskinarviointeja, tunnistaa poikkeamia paremmin sekä tehdä vastineen saamista rahalle koskevia tarkastuksia ja kohdennettuja tarkasteluja tilanteissa, joissa tilintarkastustuomioistuin on havainnut toistuvia puutteita; korostaa, että on tärkeää hyödyntää automatisoituja tiedonlouhintavälineitä ja tekoälyä poikkeamien havaitsemiseksi samalla kun vältetään sitä, että sääntöjä noudattaville edunsaajille aiheutuisi lisäraportointivelvoitteita; muistuttaa, että tällaisen tekoälyteknologian käytössä on noudatettava kaikilta osin EU:n tietosuojasääntöjä ja sen tueksi on annettava kattavaa koulutusta kansallisille tarkastusviranomaisille;

40. pyytää komissiota lujittamaan rahoitusvälineitä koskevia suojatoimia, mukaan lukien vahvistamalla tiukemmat hallinnointipalkkioiden enimmäismäärät ja suorahankintoja koskevat avoimet säännöt sekä ottamalla käyttöön valvontatoimia päällekkäisen rahoituksen ja valtiontukisääntöjen rikkomisen estämiseksi; vaatii, että hallinnointipalkkioiden enimmäismäärät, erityisesti silloin, kun rahastonhoitajille myönnetään suoraan oman pääoman ehtoisia tai oman pääoman luonteisia tuotteita, eivät saisi heikentää unionin tuen vastinetta rahalle etenkään silloin, kun toimien määrä on vähäinen;

41. muistuttaa tarpeesta lisätä avoimuutta ottamalla käyttöön elpymis- ja palautumistukivälineen tulostaulun malli kaikissa tulosperusteisissa välineissä, parantaa kansallisen raportoinnin oikea-aikaisuutta ja vertailukelpoisuutta sekä varmistaa tietojen julkinen saatavuus ja jäljitettävyys sekä vastuuvelvollisuus; kehottaa komissiota varmistamaan EU:n ja kansallisten tietojärjestelmien täyden yhteentoimivuuden, vähentämään manuaalisten syötteiden tarvetta, parantamaan tietojen laatua ja mahdollistamaan niiden reaaliaikaisen jäljitettävyyden aina lopullisiin edunsaajiin asti; kehottaa tässä yhteydessä komissiota varmistamaan, että tiedot tulosperusteisista välineistä myönnettävän rahoituksen todellisista lopullisista edunsaajista, mukaan lukien toimeksisaajat ja alihankkijat, ovat reaaliaikaisesti tarkastus- ja vastuuvapauden myöntävien viranomaisten sekä EPPOn ja Euroopan petostentorjuntaviraston saatavilla;

42. vaatii, että parlamentin oikeuksia lainsäätäjänä, budjettivallan käyttäjänä ja vastuuvapauden myöntävänä viranomaisena kunnioitetaan kaikilta osin ja että sille annetaan pääsy kaikkiin tietoihin, joita se tarvitsee tehtäviensä hoitamiseen;

°

° °

43. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.